

KOMISSION ASETUS (EU) 2022/720,**annettu 10 päivänä toukokuuta 2022,****Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tiettyihin vertikaalisten sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin****(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)**

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin 2 päivänä maaliskuuta 1965 annetun neuvoston asetuksen N:o 19/65/ETY⁽¹⁾ ja erityisesti sen 1 artiklan,

on julkaissut tämän asetuksen luonnoksen⁽²⁾,

on kuullut kilpailunrajoituksia ja määräävää markkina-asemaa käsittelevää neuvoa-antavaa komiteaa,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Asetuksen N:o 19/65/ETY nojalla komissiolla on toimivalta asetuksia antamalla soveltaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'perussopimus', 101 artiklan 3 kohtaa tiettyihin perussopimuksen 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluviin vertikaalisten sopimusten ja vastaavien yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin.
- (2) Komission asetuksessa (EY) N:o 330/2010⁽³⁾ määritellään vertikaalisten sopimusten ryhmä, jonka komissio katsoi yleensä täyttävän perussopimuksen 101 artiklan 3 kohdassa määrätty edellytykset. Asetuksen (EU) N:o 330/2010, jonka voimassaolo päättyy 31 päivänä toukokuuta 2022, soveltamisesta saatu kokemus on ollut kaiken kaikkiaan myönteistä, mikä käy ilmi asetuksen arvioinnista. Kun otetaan huomioon tämä saatu kokemus sekä markkinoiden uudet kehityssuuntaukset, kuten verkkokaupan kasvu, ja uudentyypiset tai merkitystään kasvattaneet vertikaaliset sopimukset, on aiheellista antaa uusi ryhmäpoikkeusasetus.
- (3) Niiden sopimusten ryhmä, joiden voidaan katsoa yleensä täyttävän perussopimuksen 101 artiklan 3 kohdassa määrätty edellytykset, sisältää tavaroiden tai palvelujen ostoa tai myyntiä koskevat vertikaaliset sopimukset, jotka on tehty keskenään kilpailemattomien yritysten välillä, tiettyjen keskenään kilpailevien yritysten välillä tai tavaroiden vähittäismyyjien tiettyjen yhteenliittymien toimesta. Ryhmä sisältää myös vertikaaliset sopimukset, joihin sisältyy liittännäismääräyksiä immateriaalioikeuksien luovuttamisesta tai käytöstä. Käsitteen 'vertikaaliset sopimukset' olisi katsottava kattavan myös vastaavat yhdenmukaistetut menettelytavat.
- (4) Perussopimuksen 101 artiklan 3 kohdan soveltamiseksi asetuksia antamalla ei ole tarpeen määritellä niitä vertikaalisia sopimuksia, jotka voivat kuulua perussopimuksen 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Kun perussopimuksen 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvia sopimuksia arvioidaan erikseen, on otettava huomioon useita tekijöitä, erityisesti markkinarakenne tarjonta- ja ostupuolella.
- (5) Tässä asetuksessa vahvistetusta ryhmäpoikkeuksesta johtuva etu olisi rajoitettava vertikaalisiin sopimuksiin, joiden voidaan riittävällä varmuudella olettaa täyttävän perussopimuksen 101 artiklan 3 kohdan edellytykset.
- (6) Tietyn tyyppiset vertikaaliset sopimukset voivat parantaa tuotanto- tai jakeluketjun taloudellista tehokkuutta mahdollistamalla sopimuksen osapuolina olevien yritysten toiminnan paremman yhteensovittamisen. Ne voivat erityisesti johtaa sopimuspuolten liiketoimi- ja jakelukustannusten alenemiseen ja myynti- ja investointitasojen optimointiin.

⁽¹⁾ EYVL 36, 6.3.1965.

⁽²⁾ EUVL C 359, 7.9.2021, s. 1.

⁽³⁾ Komission asetus (EU) N:o 330/2010, annettu 20 päivänä huhtikuuta 2010, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tiettyihin vertikaalisten sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin (EUVL L 102, 23.4.2010, s. 1).

- (7) Todennäköisyys, että tällaiset tehostavat vaikutukset ylittävät vertikaalisiin sopimuksiin sisältyvistä rajoituksista aiheutuvat kilpailunvastaiset vaikutukset, riippuu sopimuspuolten markkinavoimasta ja erityisesti siitä, missä määrin kyseiset yritykset joutuvat kilpailemaan muiden sellaisten toimittajien kanssa, joiden tavaroita ja palveluita asiakkaat pitävät keskenään vaihdettavissa tai korvattavissa olevina kyseisen tuotteen ominaisuuksien, hintojen ja käyttötarkoituksen vuoksi.
- (8) Voidaan olettaa, että jos kunkin sopimuspuolena olevan yrityksen markkinaosuus merkityksellisistä markkinoista on enintään 30 prosenttia, vertikaaliset sopimukset, jotka eivät sisällä tietynlaisia vakavia kilpailunrajoituksia, johtavat yleensä parannuksiin tuotannossa tai jakelussa ja kuluttajat voivat saada kohtuullisen osuuden saavutetusta hyödystä.
- (9) Kun markkinaosuudelle asetettu 30 prosentin kynny sarvo ylittyy, ei voida olettaa, että perussopimuksen 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvat vertikaaliset sopimukset yleensä tuottaisivat objektiivisesti arvioituna sen laatuista tai niin suuria hyötyjä, että ne kompensoisivat sopimuksista kilpailulle aiheutuvat haitat. Samalla ei myöskään oleteta, että tällaiset vertikaaliset sopimukset kuuluvat perussopimuksen 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan tai että ne eivät täytä perussopimuksen 101 artiklan 3 kohdan edellytyksiä.
- (10) Verkkopohjaisella alustataloudella on yhä tärkeämpi rooli tavaroiden ja palvelujen jakelussa. Verkkopohjaisessa alustataloudessa toimivat yritykset mahdollistavat uusia liiketoimintatapoja, joista osaa ei ole helppo luokitella perinteisen talouden vertikaalisiin sopimuksiin liittyvillä käsitteillä. Varsinkin verkossa toimivat välityspalvelut antavat yrityksille mahdollisuuden tarjota tavaroita tai palveluja muille yrityksille tai loppukuluttajille tavalla, joka helpottaa suorien liiketoimien käynnistämistä yritysten välillä tai yritysten ja loppukuluttajien välillä. Verkossa toimivien välityspalvelujen tarjoamista koskevat sopimukset ovat vertikaalisia sopimuksia, ja niihin olisi näin ollen voitava soveltaa tässä asetuksessa säädettyä ryhmäpoikkeusta tässä asetuksessa säädettyin edellytyksin.
- (11) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1150 (*) käytetty verkossa toimivien välityspalvelujen määritelmä olisi sovittava tämän asetuksen tarkoituksiin. Jotta varsinkin perussopimuksen 101 artiklan soveltamisala voitaisiin ottaa huomioon, tässä asetuksessa käytetyssä määritelmässä olisi viitattava yrityksiin. Sen olisi katettava sekä sellaiset verkossa toimivat välityspalvelut, jotka helpottavat yritysten välisen suorien liiketoimien käynnistämistä, että sellaiset verkossa toimivat välityspalvelut, jotka helpottavat yritysten ja loppukuluttajien välisen suorien liiketoimien käynnistämistä.
- (12) Kaksoisjakelulla tarkoitetaan tilannetta, jossa toimittaja myy tavaroita tai palveluja tarjontaketjun varhaisemman vaiheen lisäksi myös tarjontaketjun myöhemmässä vaiheessa ja kilpailee siten riippumattomien jakelijoidensa kanssa. Tässä skenaariossa, ellei vakavimpia kilpailunrajoituksia esiinny, ja edellyttäen, ettei ostaja kilpaile toimittajan kanssa tarjontaketjun varhaisemmassa vaiheessa, vertikaalisen sopimuksen mahdollinen kielteinen vaikutus toimittajan ja ostajan väliseen kilpailusuhteeseen tarjontaketjun myöhemmässä vaiheessa on vähemmän merkittävä kuin vertikaalisen sopimuksen mahdollinen myönteinen vaikutus kilpailuun ylipäättään tarjontaketjun varhaisemmalla tai myöhemmällä tasolla. Tällä asetuksella olisi sen vuoksi myönnettävä poikkeus vertikaalisille sopimuksille, joita tehdään tällaisissa kaksoisjakeluskenaarioissa.
- (13) Toimittajan ja ostajan välinen tietojenvaihto voi edesauttaa vertikaalisten sopimusten kilpailua edistäviä vaikutuksia, erityisesti tuotanto- ja jakeluprosessien optimointia. Kaksoisjakelussa tietyn tyyppisten tietojen vaihto voi kuitenkin aiheuttaa horisontaalisia kilpailuongelmia. Näin ollen tällä asetuksella olisi myönnettävä poikkeus ainoastaan sellaiselle kaksoisjakeluskenaariossa tapahtuvalle toimittajan ja ostajan väliselle tietojenvaihdolle, joka sekä liittyy suoraan vertikaalisen sopimuksen täytäntöönpanoon että on välttämätöntä sopimuksessa tarkoitettujen tavaroiden tai -palvelujen tuotannon tai jakelun parantamiseksi.
- (14) Vertikaalisille sopimuksille kaksoisjakeluskenaarioissa myönnetyn poikkeuksen perustelut eivät päde sellaisiin vertikaalisiin sopimuksiin, jotka liittyvät verkossa toimivien välityspalvelujen tarjontaan tilanteessa, jossa verkossa toimivan välityspalvelun tarjoaja on myös kilpaileva yritys välitettävien tavaroiden tai palvelujen myynnin kannalta

(*) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1150, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, oikeudenmukaisuuden ja avoimuuden edistämisestä verkossa toimivien välityspalvelujen yrityskäyttäjää varten (EUVL L 186, 11.7.2019, s. 57).

merkityksellisillä markkinoilla. Tällaisen hybridifunktion omaavilla verkossa toimivien välityspalvelujen tarjoajilla saattaa olla kyky ja kannustin vaikuttaa kilpailutulokseen välitettävien tavaroiden tai palvelujen myynnin kannalta merkityksellisillä markkinoilla. Sen vuoksi tällä asetuksella ei pitäisi myöntää poikkeusta tällaisille vertikaalisille sopimuksille.

- (15) Tällä asetuksella ei pitäisi myöntää poikkeusta sellaisille vertikaalisille sopimuksille, joiden sisältämät rajoitukset todennäköisesti rajoittavat kilpailua ja aiheuttavat haittaa kuluttajille tai jotka eivät ole välttämättömiä tehostavien vaikutusten saavuttamiseksi. Tässä asetuksessa säädetystä ryhmäpoikkeuksesta saatavaa etua ei etenkään pitäisi soveltaa sellaisiin vertikaalisiin sopimuksiin, jotka sisältävät tietyn tyyppisiä vakavia kilpailunrajoituksia, kuten vähimmäis- ja kiinteitä jälleenmyyntihintoja ja tietyn tyyppisiä aluerajoituksia, kuten rajoituksia, joilla tosiasiallisesti estetään internetin käyttö myynnin välineenä, tai tiettyjä verkkomainonnan rajoituksia. Näin ollen verkkomyyntiin ja verkkomainonnan rajoituksiin olisi sovellettava tällä asetuksella vahvistettua ryhmäpoikkeusta vain jos niiden tarkoituksena ei suoraan tai välillisesti, yksinään tai yhdistettyinä sopimuspuolten määräysvallassa oleviin muihin tekijöihin, ole estää ostajaa tai sen asiakkaita tosiasiallisesti käyttämästä internetiä sopimuksessa tarkoitettujen tavaroiden tai -palvelujen myyntiin tietyille alueille tai asiakkaille tai estää kokonaisen verkkomainontakanavan, kuten hintavertailupalveluiden tai hakukonemainonnan, käyttö. Esimerkiksi verkkomyyntiin rajoituksiin ei pitäisi soveltaa tämän asetuksen ryhmäpoikkeusta, jos niiden tavoitteena on vähentää merkittävästi sopimuksessa tarkoitettujen tavaroiden tai -palvelujen verkkomyyntiin kokonaismäärää merkityksellisillä markkinoilla tai kuluttajien mahdollisuutta ostaa sopimustavaroita tai -palveluja verkossa. Rajoituksen luokittelussa 4 artiklan e alakohdassa tarkoitettuihin vakavimpiin kilpailunrajoituksiin kuuluvaksi voidaan ottaa huomioon rajoituksen sisältö ja asiayhteys, mutta luokittelun ei pitäisi perustua markkinakohtaisiin olosuhteisiin tai sopimuspuolten yksilöllisiin ominaispiirteisiin.
- (16) Tällä asetuksella ei pitäisi myöntää poikkeusta rajoituksille, joiden ei voida riittävällä varmuudella olettaa täyttävän perussopimuksen 101 artiklan 3 kohdan edellytyksiä. Erityisesti merkityksellisille markkinoille pääsyn varmistamiseksi ja kolluusion estämiseksi merkityksellisillä markkinoilla ryhmäpoikkeukselle olisi asetettava tiettyjä ehtoja. Tämän vuoksi kilpailukieltovelvoitteille myönnettävät poikkeukset olisi rajattava velvoitteisiin, joiden kesto on enintään viisi vuotta. Velvoitteet, jotka johtavat siihen, että valikoivan jakelujärjestelmän jäsenet eivät myy tiettyjen kilpailevien toimittajien tuotemerkkejä, olisi samoin jätettävä tämän asetuksen mukaisen edun ulkopuolelle. Tästä asetuksesta koituvaa etua ei pitäisi soveltaa vähittäiskaupan yhdenvertaisuusvelvoitteisiin, jotka aiheuttavat sen, että verkossa toimivien välityspalvelujen ostajat eivät tarjoa, myy tai jälleenmyy tavaroita tai palveluja loppukäyttäjille suotuisammin ehdoin kilpailevien verkossa toimivien välityspalvelujen kautta.
- (17) Markkinaosuuden rajoittaminen, tiettyjen vertikaalisten rajoitusten jättäminen poikkeuksen ulkopuolelle ja tämän asetuksen mukaiset edellytykset riittävät yleensä varmistamaan, että sopimukset, joihin ryhmäpoikkeusta sovelletaan, eivät anna sopimuspuolina oleville yrityksille tilaisuutta poistaa kilpailua kyseisten tuotteiden tai palvelujen merkittävältä osalta.
- (18) Komissio voi peruuttaa tästä asetuksesta johtuvan edun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 ⁽⁹⁾ 29 artiklan 1 kohdan nojalla, jos se katsoo yksittäisessä tapauksessa, että sopimuksella, johon sovelletaan tässä asetuksessa säädettyä ryhmäpoikkeusta, on kuitenkin vaikutuksia, jotka ovat ristiriidassa perussopimuksen 101 artiklan 3 kohdan kanssa. Jäsenvaltion kilpailuviranomainen voi peruuttaa tästä asetuksesta johtuvan edun, jos asetuksen (EY) N:o 1/2003 29 artiklan 2 kohdan mukaiset edellytykset täyttyvät.
- (19) Jos komissio tai jäsenvaltion kilpailuviranomainen peruuttaa tästä asetuksesta johtuvan edun, sen on todistettava, että kyseinen vertikaalinen sopimus kuuluu perussopimuksen 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan ja että kyseinen sopimus ei täytä vähintään yhtä perussopimuksen 101 artiklan 3 kohdan neljästä edellytyksestä.
- (20) Erityinen merkitys määritettäessä, olisiko tästä asetuksesta johtuva etu perutettava asetuksen (EY) N:o 1/2003 29 artiklan nojalla, on niillä kilpailunvastaisilla vaikutuksilla, jotka voivat johtua samankaltaisia vaikutuksia omaavien vertikaalisten sopimusten rinnakkaisista verkostoista, jotka rajoittavat olennaisesti pääsyä merkityksellisille markkinoille tai kilpailua niillä. Tällaisia kumulatiivisia vaikutuksia voi ilmetä varsinkin yksinmyynnin, yksinomaisen toimittamisen, valikoivan jakelun, yhdenvertaisuusvelvoitteiden tai kilpailukieltovelvoitteiden tapauksessa.

⁽⁹⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 1/2003, annettu 16 päivänä joulukuuta 2002, perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta (EYVL L 1, 4.1.2003, s. 1).

- (21) Tehostaakseen sellaisten vertikaalisten sopimusten rinnakkaisten verkostojen valvontaa, joilla on samankaltaisia kilpailunvastaisia vaikutuksia ja jotka kattavat yli 50 prosenttia tietyistä markkinoista, komissio voi säätää asetuksella, ettei tätä asetusta sovelleta vertikaalisiin sopimuksiin, jotka sisältävät kyseisiin markkinoihin liittyviä tietyjä rajoituksia, ja palauttaa tällä tavoin kyseisenkaltaiset sopimukset kaikilta osin perussopimuksen 101 artiklan soveltamisalaan,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Määritelmät

1. Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- a) 'vertikaalisella sopimuksella' sopimusta tai yhdenmukaistettua menettelytapaa, jota sovelletaan sopimuksen tai yhdenmukaistetun menettelytavan kannalta eri tuotanto- tai jakeluportaita toimivien kahden tai useamman yrityksen välillä ja joka liittyy edellytyksiin, joiden täytyessä sopimuspuolet voivat ostaa, myydä tai jälleenmyydä tiettyjä tavaroita tai palveluita;
- b) 'vertikaalisella rajoituksella' perussopimuksen 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvaa kilpailunrajoitusta vertikaalisessa sopimuksessa;
- c) 'kilpailevalla yrityksellä' todellista tai potentiaalista kilpailijaa; 'todellisella kilpailijalla' samoilla merkityksellisillä markkinoilla toimivaa yritystä; 'potentiaalisella kilpailijalla' yritystä, jolla vertikaalisen sopimuksen puuttuessa on realistiset edellytykset eikä ainoastaan teoreettiset mahdollisuudet toteuttaa lyhyellä aikavälillä tarvittavat lisäinvestoinnit tai vastata muista välttämättömistä kustannuksista voidakseen tulla merkityksellisille markkinoille;
- d) 'toimittajalla' myös yritystä, joka tarjoaa verkossa toimivia välityspalveluja;
- e) 'verkossa toimivilla välityspalveluilla' Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/1535 ⁽⁶⁾ 1 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja tietoyhteiskunnan palveluja, joiden avulla yritykset voivat tarjota tavaroita tai palveluja:
 - i) muille yrityksille niiden välisten suorien liiketoimien käynnistämisen helpottamiseksi; tai
 - ii) loppukuluttajille näiden yritysten ja loppukuluttajien välisten suorien liiketoimien käynnistämisen helpottamiseksi; riippumatta siitä, toteutuvatko nämä liiketoimet ja missä ne lopulta toteutuvat;
- f) 'kilpailukieltovelvoitteella' mitä tahansa suoraa tai välillistä velvoitetta, joka aiheuttaa sen, että ostaja ei voi valmistaa, hankkia, myydä eikä jälleenmyydä sopimuksessa tarkoitettujen tavaroiden tai -palvelujen kanssa kilpailevia tavaroita tai palveluja, tai mitä tahansa suoraa tai välillistä ostajalle asetettua velvoitetta, jonka mukaan tämän on ostettava toimittajalta tai toimittajan osoittamalta muulta yritykseltä yli 80 prosenttia ostajan sopimuksessa tarkoitettujen tavaroiden tai -palvelujen tai merkityksellisillä markkinoilla niiden kanssa korvattavissa olevien tuotteiden ostojen kokonaismäärästä, joka lasketaan ostajan edellisen kalenterivuoden ostojen arvon perusteella tai määrän perusteella, jos tämä on tavanomainen käytäntö alalla;
- g) 'valikoivalla jakelujärjestelmällä' jakelujärjestelmää, jossa toimittaja sitoutuu myymään sopimuksessa tarkoitettuja tavaroita tai -palveluja joko suoraan tai välillisesti vain tiettyjen perusteiden mukaisesti valituille jakelijoille ja jossa nämä jakelijat sitoutuvat olemaan myymättä kyseisiä tavaroita tai palveluja valtuuttamattomille jakelijoille alueella, jolla toimittaja on päättänyt soveltaa kyseistä järjestelmää;
- h) 'yksinmyyntijärjestelmällä' jakelujärjestelmää, jossa toimittaja osoittaa alueen tai asiakasryhmän yksinomaan itselleen tai enintään viidelle ostajalle ja rajoittaa kaikkien muiden ostajiensa aktiivista myyntiä yksinoikeudelliselle alueelle tai asiakasryhmälle;

⁽⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/1535, annettu 9 päivänä syyskuuta 2015, teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisesta noudatettavasta menettelystä (EUVL L 241, 17.9.2015, s. 1).

- i) 'immateriaalioikeuksilla' teollisoikeuksia, taitotietoa, tekijänoikeuksia ja lähioikeuksia;
 - j) 'taitotiedolla' sellaisten käytännön tietojen kokonaisuutta, joita ei ole patentoitu ja jotka ovat toimittajan kokemusten ja testien tulosta ja jotka ovat salaisia, olennaisia ja yksilöityjä; 'salaisella' sitä, että taitotieto ei ole yleisesti tunnettua eikä helposti saatavilla; 'olennaisella' sitä, että taitotieto on merkittävää ja hyödyllistä ostajalle sopimuksessa tarkoitettujen tavaroiden tai -palveluiden käyttöä, myyntiä tai jälleenmyyntiä varten; 'yksilöidyllä' sitä, että taitotieto on kuvailtu riittävän kattavasti, jotta voidaan todentaa, että se täyttää salaisuutta ja olennaisuutta koskevat perusteet;
 - k) 'ostajalla' myös sellaista yritystä, joka myy perussopimuksen 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvan sopimuksen perusteella tavaroita tai palveluita toisen yrityksen puolesta;
 - l) 'aktiivisella myynnillä' aktiivisia yhteydenottoja asiakkaisiin käynnein, kirjein, sähköpostiviestein, puheluin tai muilla suoran viestinnän keinoilla tai kohdennetulla mainonnalla ja myynninedistämällä, fyysisessä ympäristössä tai verkossa, esimerkiksi painetun tai digitaalisen median, mukaan lukien verkkomedian, hintavertailupalvelujen tai hakukonemainonnan avulla, niin että kohteena ovat asiakkaat tietyillä alueilla tai tietyt asiakasryhmät, sekä verkkosivuston ylläpitoa tiettyä aluetta vastaavalla ylätasoinen verkkoaluetunnuksella tai verkkosivuston tarjontaa kyseisellä alueella yleisesti käytetyillä kielillä, kun kyseiset kielet ovat muita kuin ostajan sijoittautumisalueella yleisesti käytetyt kielet;
 - m) 'passiivisella myynnillä' myyntiä, tuotteiden tai palvelujen asiakkaalle jakelu mukaan luettuna, joka perustuu yksittäisten asiakkaiden oma-aloitteisiin pyyntöihin ilman, että myynti on käynnistetty olemalla aktiivisesti yhteydessä kyseiseen asiakkaaseen, asiakasryhmään tai alueeseen, ja mukaan lukien myynti, joka on tulosta osallistumisesta julkisiin tarjouskilpailuihin tai vastaamisesta yksityisiin tarjouspyyntöihin.
2. Tässä asetuksessa käsitteisiin 'yritys', 'toimittaja' ja 'ostaja' sisältyvät niihin sidossuhteessa olevat yritykset.

'Sidossuhteessa olevilla yrityksillä' tarkoitetaan:

- a) yrityksiä, joissa sopimuspuolella suoraan tai välillisesti on:
 - i) valtuudet käyttää yli puolta äänimäärästä; tai
 - ii) valtuudet nimittää enemmän kuin puolet hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavien elinten jäsenistä; tai
 - iii) oikeus johtaa yrityksen liiketoimintaa; tai
- b) yrityksiä, joilla on suoraan tai välillisesti a alakohdassa luetellut oikeudet tai valtuudet suhteessa sopimuspuoleen; tai
- c) yrityksiä, joissa b alakohdassa tarkoitettulla yrityksellä on suoraan tai välillisesti a alakohdassa luetellut oikeudet tai valtuudet; tai
- d) yrityksiä, joissa sopimuksen osapuolella on yhdessä yhden tai useamman a, b tai c alakohdassa tarkoitettujen yritysten kanssa taikka kahdella tai useammalla viimeksi mainituista yrityksistä yhdessä on a alakohdassa luetellut oikeudet tai valtuudet; tai
- e) yrityksiä, joissa a alakohdassa luetellut oikeudet tai valtuudet ovat yhteisesti:
 - i) sopimuspuolilla tai niihin sidossuhteessa olevilla, a–d alakohdassa tarkoitetuilla yrityksillä; tai
 - ii) yhdellä tai useammalla sopimuspuolella tai yhdellä tai useammalla niihin sidossuhteessa olevalla, a–d alakohdassa tarkoitettulla yrityksellä ja yhdellä tai useammalla kolmannella osapuolella.

2 artikla

Poikkeus

1. Perussopimuksen 101 artiklan 3 kohdan nojalla ja tämän asetuksen säännösten mukaisesti perussopimuksen 101 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta tiettyihin vertikaalisiin sopimuksiin. Tätä poikkeusta sovelletaan siltä osin kuin kyseiset sopimukset sisältävät vertikaalisia rajoituksia.

2. Edellä 1 kohdassa säädettyä poikkeusta sovelletaan yritysten yhteenliittymän ja sen yksittäisen jäsenen tai tällaisen yhteenliittymän ja yksittäisen toimittajan välisiin vertikaalisiin sopimuksiin vain siinä tapauksessa, että kaikki yhteenliittymän jäsenet ovat tavaroiden vähittäiskauppiaita ja yhteenliittymän kunkin yksittäisen jäsenen, yhdessä siihen sidossuhteessa olevien yritysten kanssa, vuotuinen kokonaisliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa. Tällaisten yhteenliittymien tekemät vertikaaliset sopimukset kuuluvat tämän asetuksen soveltamisalaan, sanotun kuitenkaan rajoittamatta perussopimuksen 101 artiklan soveltamista yhteenliittymän jäsenten tekemiin horisontaalisiin sopimuksiin tai yhteenliittymän tekemiin päätöksiin.

3. Edellä 1 kohdassa säädettyä poikkeusta sovelletaan vertikaalisiin sopimuksiin, jotka sisältävät määräyksiä, jotka liittyvät immateriaalioikeuksien luovutukseen ostajalle tai siihen, kuinka ostaja voi niitä käyttää, edellyttäen, että nämä määräykset eivät muodosta tällaisten sopimusten päätarkoitusta ja liittyvät suoraan ostajan tai sen asiakkaiden suorittamaan tavaroiden tai palveluiden käyttöön, myyntiin tai jälleenmyyntiin. Poikkeusta sovelletaan sillä ehdolla, että määräykset eivät sisällä sellaisia kilpailunrajoituksia suhteessa sopimuksessa tarkoitettuihin tavaroihin tai -palveluihin, joilla on sama tarkoitus kuin vertikaalisilla rajoituksilla, joille ei myönnetä poikkeusta tämän asetuksen nojalla.

4. Edellä 1 kohdassa säädettyä poikkeusta ei sovelleta kilpailevien yritysten välisiin vertikaalisiin sopimuksiin. Poikkeusta sovelletaan kuitenkin, jos kilpailevat yritykset tekevät muun kuin vastavuoroisen vertikaalisen sopimuksen ja jompikumpi seuraavista edellytyksistä täyttyy:

- a) toimittaja toimii tarjontaketjun varhaisemmalla tasolla valmistajana, maahantuojaana tai tukkukauppiaana ja tarjontaketjun myöhemmällä tasolla tavaroiden maahantuojaana, tukkumyyjänä tai vähittäismyyjänä, kun taas ostaja on maahantuoja, tukkumyyjä tai vähittäismyyjä tarjontaketjun myöhemmällä tasolla eikä kilpaileva yritys sillä tarjontaketjun varhaisemmalla tasolla, jolla se ostaa sopimuksessa tarkoitettuja tavaroita; tai
- b) toimittaja on palveluiden tarjoaja usealla eri tarjontaketjun tasolla, kun taas ostaja tarjoaa palveluitaan vähittäistasolla eikä ole kilpaileva yritys samalla tarjontaketjun tasolla, jolla se ostaa sopimuksessa tarkoitettuja palveluita.

5. Edellä 4 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettuja poikkeuksia ei koske toimittajan ja ostajan välistä tietojenvaihtoa, joka ei suoraan liity vertikaalisen sopimuksen täytäntöönpanoon tai joka ei ole välttämätöntä sopimuksessa tarkoitettujen tavaroiden tai -palvelujen tuotannon tai jakelun parantamiseksi, tai joka ei täytä kumpaakaan näistä kahdesta edellytyksestä.

6. Edellä 4 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettuja poikkeuksia ei koske sellaisia vertikaalisia sopimuksia, jotka liittyvät verkossa toimivien välityspalvelujen tarjontaan tilanteessa, jossa verkossa toimivan välityspalvelun tarjoaja on kilpaileva yritys välitettävien tavaroiden tai palvelujen merkityksellisillä myyntimarkkinoilla.

7. Tätä asetusta ei sovelleta vertikaalisiin sopimuksiin, jotka asiasisällöltään kuuluvat toisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan, jollei tällaisessa asetuksessa ole toisin säädetty.

3 artikla

Markkinaosuuden kynnsarvo

1. Edellä 2 artiklassa säädettyä poikkeusta sovelletaan edellyttäen, että toimittajan markkinaosuus on enintään 30 prosenttia niillä merkityksellisillä markkinoilla, joilla se myy sopimuksessa tarkoitettuja tavaroita tai -palveluita, ja ostajan markkinaosuus on enintään 30 prosenttia niillä merkityksellisillä markkinoilla, joilla se ostaa sopimuksessa tarkoitettuja tavaroita tai -palveluita.

2. Kun yritys monenvälisen sopimuksen tapauksessa ostaa sopimuksessa tarkoitettuja tavaroita tai -palveluita joltakin sopimuksen osapuolena olevalta yritykseltä ja myy sopimuksessa tarkoitettuja tavaroita tai -palveluita toiselle sopimuksen osapuolena olevalle yritykselle, 1 kohtaa sovellettaessa ensimmäisen yrityksen markkinaosuuden on noudatettava mainitussa kohdassa markkinaosuudelle asetettua kynnsarvoa sekä ostajana että toimittajana 2 artiklassa säädetyn poikkeuksen soveltamiseksi.

4 artikla

Ryhmäpoikkeusedun poistavat rajoitukset – vakavimmat kilpailunrajoitukset

Edellä 2 artiklassa säädettyä poikkeusta ei sovelleta vertikaalisiin sopimuksiin, joiden tarkoituksena on suoraan tai välillisesti, yksinään tai yhdistettyinä osapuolten määräysvallassa oleviin muihin tekijöihin:

- a) rajoittaa ostajan mahdollisuutta määrittää myyntihintansa, tämän kuitenkaan rajoittamatta toimittajan mahdollisuutta asettaa enimmäismyyntihinta tai suositella myyntihintaa, edellyttäen, että nämä eivät johda kiinteään tai vähimmäismyyntihintaan jonkin sopimuspuolen käyttämän painostuksen tai tarjoamien kannustimien vuoksi;
- b) jos toimittajalla on yksinmyyntijärjestelmä, rajoittaa aluetta tai asiakkaita, joille yksinmyyjä voi aktiivisesti tai passiivisesti myydä sopimuksessa tarkoitettuja tavaroita tai -palveluja, lukuun ottamatta rajoitusta, joka:
 - i) rajoittaa yksinmyyjän ja sen suorien asiakkaiden aktiivista myyntiä alueelle tai asiakasryhmälle, joka on varattu toimittajalle tai jonka toimittaja on osoittanut yksinoikeudella enintään viidelle muulle yksinmyyjälle;
 - ii) rajoittaa yksinmyyjän ja sen asiakkaiden aktiivista tai passiivista myyntiä valtuuttamattomille jakelijoille, jotka sijaitsevat alueella, jolla toimittaja soveltaa sopimuksessa tarkoitettujen tavaroiden tai -palvelujen valikoivaa jakelujärjestelmää;
 - iii) rajoittaa yksinmyyjän sijoittautumispaikkaa;
 - iv) rajoittaa tukkutasolla toimivan yksinmyyjän aktiivista tai passiivista myyntiä loppukäyttäjille;
 - v) rajoittaa yksinmyyjän mahdollisuutta aktiivisesti tai passiivisesti myydä komponentteja, jotka on toimitettu sille tuotteisiin sisällytettäväksi, asiakkaille, jotka käyttäisivät ne samanlaisten tuotteiden valmistamiseen kuin toimittajan valmistamat tuotteet;
- (c) jos toimittaja käyttää valikoivaa jakelujärjestelmää,
 - i) rajoittaa alueita tai asiakkaita, joille valikoivan jakelujärjestelmän jäsenet voivat aktiivisesti tai passiivisesti myydä sopimuksessa tarkoitettuja tavaroita tai -palveluita, lukuun ottamatta rajoitusta, joka:
 - 1) rajoittaa valikoivan jakelujärjestelmän jäsenten ja niiden suorien asiakkaiden aktiivista myyntiä alueelle tai asiakasryhmälle, joka on varattu toimittajalle tai jonka toimittaja on osoittanut yksinoikeudella enintään viidelle yksinmyyjälle;
 - 2) koskee valikoivan jakelujärjestelmän jäsenten ja niiden asiakkaiden aktiivista tai passiivista myyntiä valtuuttamattomille jakelijoille, jotka sijaitsevat alueella, jolla valikoivaa jakelujärjestelmää sovelletaan;
 - 3) koskee valikoivan jakelujärjestelmän jäsenten sijoittautumispaikkaa;
 - 4) koskee tukkutasolla toimivien valikoivan jakelujärjestelmän jäsenten aktiivista tai passiivista myyntiä loppukäyttäjille;
 - 5) koskee mahdollisuutta aktiivisesti tai passiivisesti myydä komponentteja, jotka on toimitettu tuotteisiin sisällytettäväksi, asiakkaille, jotka käyttäisivät ne samanlaisten tuotteiden valmistamiseen kuin toimittajan valmistamat tuotteet;
 - ii) rajoittaa ristikkäisiä toimituksia sellaisten valikoivan jakelujärjestelmän jäsenten välillä, jotka toimivat tarjontaketjun samalla tai eri tasolla;
 - iii) rajoittaa vähittäistasolla toimivien valikoivan jakelujärjestelmän jäsenten aktiivista tai passiivista myyntiä loppukäyttäjille, sanotun kuitenkaan rajoittamatta c alakohdan i alakohdan 1 ja 3 alakohdan soveltamista;

- d) jos toimittajalla ei ole yksinmyyntijärjestelmää eikä se käytä valikoivaa jakelujärjestelmää, rajoittaa alueita tai asiakkaita, joille ostaja voi aktiivisesti tai passiivisesti myydä sopimuksessa tarkoitettuja tavaroita tai -palveluja, lukuun ottamatta rajoitusta, joka:
- i) rajoittaa ostajan ja sen suorien asiakkaiden aktiivista myyntiä alueelle tai asiakasryhmälle, joka on varattu toimittajalle tai jonka toimittaja on osoittanut yksinoikeudella enintään viidelle yksinmyyjälle;
 - ii) rajoittaa ostajan ja sen asiakkaiden aktiivista tai passiivista myyntiä valtuuttamattomille myyjille, jotka sijaitsevat alueella, jolla toimittaja soveltaa sopimuksessa tarkoitettujen tavaroiden tai -palvelujen valikoivaa jakelujärjestelmää;
 - iii) rajoittaa ostajan sijoittautumispaikkaa;
 - iv) rajoittaa tukkutasolla toimivan ostajan aktiivista tai passiivista myyntiä loppukäyttäjille;
 - v) koskee ostajan mahdollisuutta aktiivisesti tai passiivisesti myydä komponentteja, jotka on toimitettu tuotteisiin sisällytettäväksi, asiakkaille, jotka käyttäisivät ne samanlaisten tuotteiden valmistamiseen kuin toimittajan valmistamat tuotteet;
- e) estää ostajalta tai sen asiakkailta tosiasiallisesti internetin käyttäminen sopimuksessa tarkoitettujen tavaroiden tai -palvelujen myyntiin, sillä se rajoittaa b, c tai d kohdassa tarkoitettulla tavalla aluetta tai asiakkaita, joille sopimustavaroita tai -palveluja saa myydä, sanotun kuitenkin rajoittamatta mahdollisuutta asettaa ostajalle:
- i) muita verkkomyynnin rajoituksia; tai
 - ii) verkkomainontaa koskevia rajoituksia, joiden tarkoituksena ei ole estää kokonaisen verkkomainontakanavan käyttöä;
- f) rajoittaa komponenttien toimittajan ja kyseiset komponentit tuotteisiinsa sisällyttävän ostajan sopimalla tavalla toimittajan mahdollisuutta myydä kyseisiä komponentteja varaosina loppukäyttäjille tai korjaamoille, tukkumyyjille tai muille palveluntarjoajille, joita ostaja ei ole valtuuttanut korjaamaan tai huoltamaan tuotteitaan.

5 artikla

Ryhmäpoikkeuksen soveltamisalan ulkopuolelle jätetyt rajoitukset

1. Edellä 2 artiklassa säädettyä poikkeusta ei sovelleta vertikaalisiin sopimuksiin sisältyviin seuraaviin velvoitteisiin:
 - a) suorat tai välilliset kilpailukieltovelvoitteet, jotka ovat voimassa määräämättömän ajan tai yli viisi vuotta;
 - b) suorat tai välilliset velvoitteet, jotka aiheuttavat sen, että ostaja ei sopimussuhteen päätyttyä valmista, osta, myy tai jälleenmyy tavaroita tai palveluja;
 - c) suorat tai välilliset velvoitteet, jotka aiheuttavat sen, että valikoivan jakelujärjestelmän jäsenet eivät myy tiettyjen kilpailevien toimittajien tuotemerkkejä;
 - d) suorat tai välilliset velvoitteet, jotka aiheuttavat sen, että verkossa toimivien välityspalvelujen ostaja ei tarjoa, myy tai jälleenmyy tavaroita tai palveluja loppukäyttäjille suotuisammin ehdoin kilpailevien verkossa toimivien välityspalvelujen kautta.
2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdan a alakohdassa säädetään, viiden vuoden aikarajaa ei kuitenkaan sovelleta, jos ostaja myy sopimuksessa tarkoitettuja tavaroita tai -palveluita toimittajan omistamista tiloista ja omistamalta maa-alueelta tai toimittajan sellaiselta kolmannelta osapuolelta, joka ei ole ostajaan sidoksissa, vuokraamista tiloista ja vuokraamalla maa-alueelta käsin ja jos kilpailukieltovelvoite ei jatku sen ajanjakson jälkeen, jonka ajan tilat ja maa-alue ovat ostajan käytössä.
3. Poiketen siitä, mitä 1 kohdan b alakohdassa säädetään, 2 artiklassa säädettyä poikkeusta sovelletaan suoriin tai välillisiin velvoitteisiin, jotka aiheuttavat sen, että ostaja ei voi valmistaa, ostaa, myydä tai jälleenmyydä tavaroita tai palveluja sopimussuhteen päätyttyä, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:
 - a) velvoite koskee tavaroita tai palveluja, jotka kilpailevat sopimuksessa tarkoitettujen tavaroiden tai -palvelujen kanssa;

- b) velvoite on rajattu tiloihin ja maa-alaan, joissa/jolla ostaja on toiminut sopimuksen voimassaoloaikana;
- c) velvoite on välttämätön toimittajan ostajalle luovuttaman taitotiedon suojaamiseksi;
- d) velvoitteen kesto on rajattu yhteen vuoteen sopimussuhteen päättymisestä.

Edellä 1 kohdan b alakohdasta ei kuitenkaan rajoita mahdollisuutta asettaa määräämättömän ajan voimassa olevia rajoituksia, jotka koskevat muun kuin yleisesti tunnetun taitotiedon käyttämistä ja paljastamista.

6 artikla

Peruuttaminen yksittäisissä tapauksissa

1. Komissio voi peruuttaa tästä asetuksesta johtuvan edun asetuksen (EY) N:o 1/2003 29 artiklan 1 kohdan nojalla, jos se katsoo yksittäisessä tapauksessa, että vertikaalisella sopimuksella, johon sovelletaan tämän asetuksen 2 artiklassa säädettyä poikkeusta, on kuitenkin vaikutuksia, jotka ovat ristiriidassa perussopimuksen 101 artiklan 3 kohdan kanssa. Tällaisia vaikutuksia voi esiintyä esimerkiksi, jos verkossa toimivien välityspalvelujen tarjonnan merkitykselliset markkinat ovat erittäin keskittyneet ja tällaisten palvelujen tarjoajien välistä kilpailua rajoittaa sellaisten samankaltaisten sopimusten rinnakkaisten verkostojen kumulatiivinen vaikutus, jotka estävät verkossa toimivien välityspalvelujen ostajia tarjoamasta, myymästä tai jälleenmyymästä tavaroita tai palveluja loppukäyttäjille suotuisammin ehdoin suoramyntikanavillaan.
2. Jäsenvaltion kilpailuviranomainen voi peruuttaa tästä asetuksesta johtuvan edun, jos asetuksen (EY) N:o 1/2003 29 artiklan 2 kohdan mukaiset edellytykset täyttyvät.

7 artikla

Tämän asetuksen soveltamatta jättäminen

Asetuksen N:o 19/65/ETY 1 a artiklan nojalla komissio voi säätää asetuksella, että jos samankaltaisten vertikaalisten rajoitusten rinnakkaiset verkostot kattavat yli 50 prosenttia merkityksellisistä markkinoista, tätä asetusta ei sovelleta vertikaalisiin sopimuksiin, jotka sisältävät kyseisiin markkinoihin liittyviä tiettyjä rajoituksia.

8 artikla

Markkinaosuuden kynnysarvon soveltaminen

Edellä 3 artiklassa säädettyjä markkinaosuuden kynnysarvoja sovellettaessa noudatetaan seuraavia sääntöjä:

- a) toimittajan markkinaosuus lasketaan markkinoilla toteutuneen myynnin arvon perusteella ja ostajan markkinaosuus lasketaan markkinoilla toteutuneiden ostojen arvon perusteella. Jos markkinoilla toteutuneen myynnin tai toteutuneiden ostojen arvoa koskevia tietoja ei ole käytettävissä, voidaan kyseisen yrityksen markkinaosuus osoittaa muihin luotettaviin markkinatietoihin, mukaan lukien markkinoilla toteutuneet myynti- ja ostomäärät, perustuvien arvioiden pohjalta;
- b) markkinaosuudet lasketaan edellistä kalenterivuotta koskevien tietojen perusteella;
- c) toimittajan markkinaosuus sisältää myös vertikaalisesti integroituneille jakelijoille myyntiä varten toimitetut tavarat tai palvelut;
- d) jos markkinaosuus on alun perin enintään 30 prosenttia mutta nousee myöhemmin tämän tason yläpuolelle, 2 artiklassa säädetyn poikkeuksen soveltaminen jatkuu kaksi peräkkäistä kalenterivuotta sen vuoden jälkeen, jolloin 30 prosentin kynnysarvo ensimmäisen kerran ylittyi;
- e) edellä 1 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan e alakohdassa tarkoitettujen yritysten markkinaosuus jaetaan tasan niiden yritysten kesken, joilla on mainitun alakohdan a alakohdassa luetellut oikeudet tai valtuudet.

*9 artikla***Liikevaihdon kynnysarvon soveltaminen**

1. Edellä 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun vuotuisen kokonaisliikevaihdon laskemiseksi lasketaan yhteen vertikaalisen sopimuksen osapuolen ja tähän sidossuhteessa olevien yritysten edellisen tilikauden liikevaihto kaikkien tavaroiden ja palvelujen osalta, ilman veroja tai veronluonteisia maksuja. Tällöin ei oteta huomioon liiketoimia, jotka on tehty vertikaalisen sopimuksen osapuolen ja siihen sidossuhteessa olevien yritysten välillä tai kyseiseen sopimuspuoleen sidossuhteessa olevien yritysten kesken.
2. Edellä 2 artiklassa säädetyn poikkeuksen soveltaminen jatkuu, jos kahden peräkkäisen tilikauden vuotuinen kokonaisliikevaihdolle asetettu kynnysarvo ylittyy enintään 10 prosentilla.

*10 artikla***Siirtymäkausi**

Perussopimuksen 101 artiklan 1 kohdassa määrättyä kieltoa ei sovelleta 1 päivän kesäkuuta 2022 ja 31 päivän toukokuuta 2023 välisenä aikana sopimuksiin, jotka olivat jo voimassa 31 päivänä toukokuuta 2022 ja jotka eivät täytä tämän asetuksen mukaisia poikkeuksen edellytyksiä mutta jotka täyttivät asetuksen (EU) N:o 330/2010 mukaiset poikkeuksen edellytykset 31 päivänä toukokuuta 2022.

*11 artikla***Voimassaoloaika**

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2022.

Sen voimassaolo päättyy 31 päivänä toukokuuta 2034.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 10 päivänä toukokuuta 2022.

Komission puolesta
Puheenjohtaja
Ursula VON DER LEYEN